

KULMÂKIVI

SUOMEN TEOLOGISEN INSTITUUTIN TIEDOTUSLEHTI
KULMAKIVENÄ ON ITSE KRISTUS JEESUS (EF 2:20)

5/2020

KIRKKO JA DEMOKRATIA

EVANKELIUMI JÄLKIKRISTILLISESSÄ
AJASSA

KIRKKO JA DEMOKRATIA

Demokraattinen yhteiskunta kannustaa meitä sopeutumaan enemmistön tahtoon. Se tarjoilee meille demokratian metodina, jolla kiistakysymyksiin saadaan vastaus. Se ohjaa kuuntelemaan eniten sitä mielipidettä, jolla on kaikista suurimmat voimat ja kannatus takanaan ja joka vaikuttaa yleisesti hyväksytyltä.

Jeesus sanoi, että ensimmäiset tulevat viimeiseksi ja viimeiset ensimmäiseksi. Sillä, millä inhimillisesti katsoen on paljon kannatusta ja näkyvyyttä, voi suuremmassa kuvassa olla paljon mitättömämpi rooli. Pienellä ja kaikista vähäisimmällä voi olla Jumalan suunnitelmassa isompi rooli kuin isolla ja kaikista voimakkaimmalla. Tämä teema toistuu läpi Raamatun kertomuksien.

Siksi on virhe ymmärtää kirkko modernina demokratiana, jossa enemmistö päättää asioista tahtonsa mukaan. Enemmistön mielipide, jonka takana ovat älymyöstö sekä taloudellinen, kulttuurinen ja poliittinen eliitti, ei ole mikään tae totuudesta. Totuus ei koskaan ole enemmistön päätettävissä. Enemmistö voi kyllä kertoa sen, mitä noin yleisesti pidetään totena ja mitä noin yleisesti ajatellaan, mutta se kertoo vain sen, ei yhtään enempää. Enemmistö voi hairautua. Siitä on historiassa monia karmeita esimerkkejä.

Jos enemmistö nousee kirkon suurimmaksi herraksi, silloin demokratiasta tehdään epäjumala ja kirkko pelkistetään inhimilliseksi yhteisöksi, joka ei ole jäseniään suurempi. Silloin unohdetaan se, että kirkko on varsinaisesti Jumalan perustama yhteisö, hänen perheväkensä.

Raamatussa ja kirkon historiassa todellinen kristinusko on aina ollut vähemmistön asemassa. Raamattu puhuu ”pienestä laumasta” ja ”jäännöksestä”. Tämä pieni jäännös on aina ollut uskollinen Herralleen ja välittänyt kristinuskon seuraaville sukupolville. Siksi juuri se on kristillisen kirkon olennaisin osa ja sen vahvin perusta.

Kristuksen omien joukko on vähemmistö ja tulee aina pysymään vähemmistöasemassa. Elämään vievä tie on kapea ja vain harvat löytävät sen. Siksi pelkkä demokratiaan luottaminen ei vie kirkkoa oikeaan suuntaan. Jumalan sanan on aina oltava demokratian yläpuolella.

SANTERI MARJOKORPI

23.10.2020

KIRKOT MUUTOKSEN TILASSA - IDEOLOGISIA KONFLIKTEJA JA SUURIA KEHITYSLINJOJA

Länsimaissa on tällä hetkellä käynnissä ideologisia konflikteja ja suuria muutoksia, jotka vaikuttavat väistämättä myös kirkkoihin ja teologiaan. Tässä Iustitiassa pohditaan kirkoissa, teologiassa ja yhteiskunnissa tapahtuvia muutoksia ja länsimaisiin kirkkoihin vaikuttavia trendejä.

Artikkelikokoelma rakentaa hyvin ajankohtaisen, kiinnostavan ja moniulotteisen kuvan siitä, mitä länsimaisissa kirkoissa tällä hetkellä tapahtuu. Erityishuomion saavat Saksan, Ruotsin ja Suomen luterilainen kirkko, joiden viimeaikaisia kehityslinjoja analysoidaan tarkasti.

Myös laajempia, lähes kaikkia länsimaisia kirkkoja jakavia ideologisia konflikteja tarkastellaan perusteellisesti. Aatehistoriallinen muutos, kulttuurisodat, sukupuoli-ideologia ja transhumanismi ovat analyysin kohteina. Globaaleista kristinuskoon vaikuttavista megatrendeistä huomioidaan mm. kaupungistuminen ja kiinankielisen kristillisyyden kasvu.

Kirjan artikkeleiden kirjoittajat ovat kirkkohistorian emeritusprofessori Kaarlo Arffman, emerituskirkkoherra Anders Brogren, dosentti Timo Eskola, TT Jukka Kääriäinen, pääsihteeri Santeri Marjokorpi, TM Miikka Niiranen, TT Tapio Puolimatka, TT Markku Ruotsila, ja TT Kati Tervo-Niemelä.

Voit tilata kirjan STI:stä: puh. 09 668 9550 tai kirsi.kuru@sti.fi. Hinta on 20 euroa (opiskelijat 15 euroa). Hintaan lisätään postituskulut.

PÄIVÄN TUNNUSSANA 2021

Päivän tunnussana -kirjassa on vuoden kullekin päivälle kaksi tai useampi Raamatun kohtaa. STI on tilannut näitä kirjoja nimellä Losungen 2021. Kirjoissa Vanhan testamentin kohdat ovat hepreaksi ja Uuden testamentin kohdat kreikaksi. Kirjan hinta on 20 euroa + mahdolliset postituskulut.

Voit tilata Päivän tunnussanan alkukielillä soittamalla STI:hin, puh. 09 668 9550, tai lähettämällä sähköpostia: kirsi.kuru@sti.fi

”Sopeudumme ajan henkeen paljon enemmän kuin myönnämme”

STI:ssä järjestettiin syksyllä luentosarja kristinuskosta ja ideologioista. Sarjan viimeistä edellisellä kerralla 21. lokakuuta Kansanlähetysoipiston apologistin linjan linjavastaava ja teologian tohtori Vesa Ollilainen luennoi aiheesta ”Evankeliumi jälkikristillisessä ajassa”.

AIKA, JOKA EI TUNNE KRISTILLISIÄ JUURIAAN

Luento perustui Ollilaisen kesällä ilmestyneeseen kirjaan *Kesyttämätön: Evankeliumi jälkikristillisessä ajassa* (Perussanoma 2020). Yksien kansien väliin on tiivistetty aikamme megatrendit, jotka vaikuttavat myös kristittyihin ja evankelioimistyyöhön.

– Toimintaympäristö, jossa viemme evankeliumia eteenpäin, muuttuu koko ajan. Ihmisten edellytykset ymmärtää evankeliumia ovat muutoksessa, mihin meidän on reagoitava. Siksi kirjoitin tämän kirjan, Ollilainen kertoo.

Hän kuvaa nykytodellisuutta yhdellä sanalla: jälkikristillinen.

– Jälkikristillisessä ajassa ihmiset tietävät, tuntevat ja arvostavat yhä vähemmän kristinuskoa, ja se, mitä he kuvittelevat tietävänsä kristinuskosta, on yleensä virheellistä. Käsitteillä, kuten Jumala ja rakkaus, ei ole enää yhteistä tarttumapintaa, koska ihmiset voivat tarkoittaa niillä aivan eri asioita kuin kristityt.

JÄLKIRISTILLISEN AJAN ERITYISPIIRTEET

Jälkikristillisen ajan ominaispiirteitä ovat maallistuminen, yksilökeskeisyys, moniarvoisuus, nautintokeskeisyys, kokemusten tavoittelu, kehitys- ja teknologiausko sekä totuuksien moneus. Ollilaisen mukaan kaikki piirteet linkittyvät toisiinsa.

Esimerkiksi moniarvoisuus johtuu suoraan yksilön korostamisesta. Kun yksilö on kaiken mitta ja heitä on monta (Suomessakin yli viisi miljoonaa), silloin myös arvoja on monia. Samasta syystä myös totuuksia on lukematon määrä.

– Nuorena kristittyinä koin usein, että keskustelut tyrehtyivät nopeasti siihen, että toinen toisteli fraasia ”tuo on vain sinun mielipiteesi”. En silloin vielä ymmärtänyt, mistä oli kysymys, Ollilainen muistelee.

Kristitylle saattaa tällaisissa tilanteissa syntyä kiusaus väentää evankeliumi sellaiseen muotoon, joka yksilön on helppompaa ottaa vastaan. Samalla vesitetään evankeliumi.

– Hedonistisen ajan hengessä on tavallista markkinoida evankeliumia sen yksilölle tuomilla hyödyillä, kuten onnellisuus ja pyhän kokemukset. Evankeliumi typistyy pehmeäksi nallekarkiksi, jossa ei ole mitään särmiä.

Tällainen hyötyajattelu on aika kaukana niiden kristittyjen todellisuudesta, jotka voivat menettää henkensä uskonsa tähden. Silti he uskovat, sillä heille uskossa

on kyse paljon isommasta asiasta kuin omasta hyödystä.

AJAN HENKI VAIKUTTAA KRISTITTYIHIN

Vesa Ollilaisen mukaan kukaan kristitty ei ole suojassa ajan hengen vaikutuksilta.

– Itse asiassa sopeudumme paljon enemmän ajan henkeen kuin myönnämme, Ollilainen huomauttaa.

Yksittäiset kristityt saattavat korostaa omaa raamatun- ja uskontulkintaansa kirkon ohi, mikä on yksilökeskeisyyttä. Maallistuminen näkyy meissä niin, että vältämme uskon tuomista esiin julkisilla paikoilla. Kehitysusko taas näkyy konkreettisimmin siinä, että jatkuvasti syntyy uusia kirkkokuntia, Ollilainen luettelee.

– Kehitysuskolle on ominaista se, että historia nähdään huonossa valossa, eikä sieltä ole mitään opittavaa, koska nykyisin tiedetään paremmin kuin ennen. Vähätellemme helposti kirkon pitkää historiaa

IHMISEN JUMALA ON SE,
MIHIN HÄN TURVAA.

ja tapaa tulkita Raamattua. Ihan kuin nyt kaksi tuhatta vuotta myöhemmin tiedettäisiin paremmin, miten Raamattua pitäisi oikeasti tulkita.

IHMINEN KAIPAA PARATIISIIN

Toisaalta aikamme antaa myös uusia mahdollisuuksia evankelioimiselle. Hyvä esimerkki tästä on maallistuminen.

– Ihminen on edelleen syvästi uskonnollinen, vaikka se kanavoituu nykyisin eri tavalla. Ihmisen jumala on se, mihin hän turvaa, Ollilainen kiteyttää.

Samoin ihmiskunnan luontainen kaipuu paratiisiin saa evankeliumissa täyttymyksensä.

– Siitähän kehitysuskossa on lopulta kysymys: tahdomme kovasti uskoa, että maailmasta tulee parempi paikka tieteen ja teknologian kehityksen kautta. Ihmiset kuitenkin pettyvät, koska he kiinnittävät toivonsa sellaiseen, joka ei voi antaa heille pelastusta.

TEKSTI JA KUVA:
KAROLIINA RAUHIO-POKKA

HAASTATELUSSA KYLVÄJÄN UUSI JOHTAJA TANELI SKYTTÄ: ”Lähetystyöllä on valoisa tulevaisuus”

Kuka olet ja miten päädyit Kylväjän johtajaksi?

Olen 45-vuotias perheenisä, asumme tällä hetkellä Etelä-Karjalassa. Lähetystyö on ollut meillä vaimoni Hannan kanssa sydämellä koko yhteisen elämämme ajan ja olemme saaneet toteuttaa kutsumustamme Keski-Aasiassa ja pakolaistyössä Ateenassa. Minua pyydettiin johtamaan Kylväjää parin vuoden muutoskaudeksi. Koemme itsemme etuoikeutetuksi, kun meillä on ollut mahdollisuus tehdä todella mielekästä työtä maailmalla Kylväjän kautta.

Minkälainen on hengellinen taustasi?

Rippikoulun kävin Vuokatinrannassa SRO:n leirillä. Sen jälkeen olin aktiivisesti mukana seurakuntanuorissa omassa kotiseurakunnassa Ikaalisissa. Ennen luokanopettajaopintoja kävin SRO:lla PK:n ja opiskeluaikana olimme mukana OPKO:ssa. Ennen maailmalle lähtöä osallistuimme kansainvälisen seurakunnan toimintaan Helsingissä. Kansainvälinen kristillisuus on ollut itselleni tärkeää jo niistä ajoista asti, mikä vahvistui entisestään lähetyskurssin jälkeisenä vuonna, kun opiskelimme Englannissa All Nations Christian Collegessa.

Miten Kylväjällä menee tällä hetkellä? Mitkä ovat suurimmat haasteet ja suurimmat ilonaiheet?

Monella tavalla tosi hyvin. Juuri nyt suurimpana haasteena on tietysti korona, sillä moni lähetti on pakotettu olemaan

toistaiseksi poissa työalueeltaan. Lisäksi yhteistyötahoillamme ja kumppanikirkkoillamme on maailmalla monenlaisia haasteita pandemian vuoksi. Iloitsen siitä, että olemme voineet tehdä työtä myös etänä ja auttaa vaikeassa tilanteessa olevia myös taloudellisesti. Työyhteisössämme on positiivinen tekemisen meininki ja erittäin motivoituneet sekä sitoutuneet työntekijät. Samaa voi sanoa siitä laajasta yhteisöstä, joka rukoilee ja antaa varoja yhteiseen työhön. Meistä on pidetty todella hyvä huoli ja työ menee kaiken keskellä eteenpäin.

Mitkä ovat ylipäätään lähetystyön suurimmat haasteet tällä hetkellä?

Suurimmat haasteet eivät liity olosuhteisiin vaan meihin ihmisiin. Onko länsimaalainen kristillisyytemme sellaista, että olemme valmiita uhraamaan itsensä, ajastamme ja varoistamme toisten parhaaksi? Perintönä olemme saaneet DNA:n, jossa tämä kaikki on totta. Mutta miten välittää se eteenpäin, siinä on ”tuhannen taalan kysymys”. Meitä ympäröivä kulttuuri ei tällaiseen elämään kannusta. Haasteemme on löytää ja kutsua yhä uudelleen esiin radikaali Kristus-keskeisyys, joka synnyttää lähetyksellistä elämää myös uusissa sukupolvissa.

Minkälaisena näet lähetystyön tulevaisuuden?

Lähetystyöllä on valoisa tulevaisuus. Mutta meillä on paljon työtä, jotta myös me suomalaiset saamme olla siinä mukana

myös tulevaisuudessa. Uudet lähettisukupolvet pitää kasvattaa, niitä ei synny automaattisesti. Olemme tämän asian kanssa innostavan haasteen edessä.

Minkälaisia ominaisuuksia toivoisit tulevilta lähetystyöntekijöiltä?

Olemme juuri uudistaneet mm. rekrytointiprosessimme. Osana sitä olemme listanneet lähetyskurssille hakvien perusvalmiudet: kristityn identiteetti ja kutsumus, kyky kohdata erilaisuutta ja epävarmuutta, työyhteisö- ja vuorovaikutustaidot sekä perusterveys ja elämänhallinta. Tälle perustalle on hyvä rakentaa uusia kompetensseja lähetysvalmennuksen kautta.

Minne haluaisit viedä Kylväjää tulevaisuudessa?

Itselläni on vielä vuoden verran nykyistä sopimusta jäljellä. Kysymys ei ole siitä, mihin minä haluan viedä Kylväjää, vaan mitä kohti Jumala on yhteisöämme kuljettamassa. Sen ymmärtämiseksi

tarvitsemme rukousta ja hyvää vuorovaikutusta toinen toisemme kanssa. Uskon vahvasti yhdessä johtamiseen ja tiimityöhön. Tarvitsemme rohkeutta ja nöyryyttä. Kylväjä on perustettu saavuttamattomien saavuttamiseksi evankeliumilla. Olennaista ovat oikeat rakenteet ja prosessit, jotka tässä ajassa parhaalla mahdollisella tavalla tukevat tämän ydintehtävän toteuttamista.

Miten hyvin tunnet STI:tä? Mitä toivoisit STI:ltä?

En tunne STI:tä kovin hyvin. Kulluneen vuoden aikana olen vasta paremmin tutustunut sen toimintaan. Raamatulle uskollisen teologian ja hengellisen elämän tukemiselle on kasvava tarve. Toivon, että STI pyrkii rohkeasti kokeilemaan, miten olla luova ja relevantti näiden asioiden edistämisessä ajassamme tuoreella tavalla.

TEKSTI: SANTERI MARJOKORPI
KUVA: JUSSI VALKEAJOKI

Heikki Haataja väitteli Urho Muroman teologiasta

Heikki Haatajan tohtorinväitös järjestettiin 15.10.2020 Helsingin yliopiston Metsätalolla Urho Muroman teologiasta. Paikalla oli koronasta huolimatta paljon väkeä ja useita STI:n taustajärjestöjen edustajia. Haatajan väitöskirja oli otsikoitu: *”Tahdonratkaisustamme riippuu lopulta kaikki.” Urho Muroman käsitys uudestisyntymisestä ja pyhityksestä.*

Osmo Tiililä luonnehti Urho Muromaa yhdeksi koko viime vuosisadan merkittävimmistä henkilöistä Suomen kirkossa. Muroman työn vaikutuksesta Suomeen syntyi uusi herätysliike, jota nykyään nimitetään viidenneksi herätysliikkeeksi. Muroman työn vuoksi siinä moni STI:n jäsenjärjestöistä on ylipäättään olemassa. Hänen vaikutuksensa ei kuitenkaan rajoittunut pelkästään yhteen herätysliikkeeseen vaan koko kirkkoon.

Haataja totesi, että hänen merkitykseensä ja vaikuttavuutensa nähden

Muroman teologiaa on tutkittu hämmästyttävän vähän. Esimerkiksi aiempia väitöstutkimuksia ei ole Muromasta tai hänen teologiastaan. Haataja pyrki väitöstutkimuksessaan selvittämään, mitä Muroma ajattelee ihmisen tahdon osuudesta ihmisen kääntymisessä, uudestisyntymisessä ja pyhityksessä.

Haatajan mukaan evankelioimisen teologia yhdistetään usein ns. ratkaisukristillisyyteen. Muroma pyrki johtamaan kuulijat evankelioimiskokouksissaan tietoiseen uskonratkaisuun. Muroman evankelioimisen teologia ei kuitenkaan edusta sellaista ratkaisukristillisyyttä, jossa langenneella ihmisellä on luonnostaan vapaa tahto ja ratkaisovalta suhteessa Jumalaan. Muroma ajattelee, että syntiinlankeemuksen seurauksena itse Saatana sitoi ihmisen tahdon omaan tahtoonsa. Samalla Muroma kuitenkin painottaa voimakkaasti ihmisen vapaata ratkaisua pelastuksen perustana.

Muroma kritisoi Lutherin *Sidottua ratkaisovaltaa* poikkeuksellisen ankarasti. Hän sanoutui siitä voimakkaasti irti: ”Minä uskon, että Jumala on sellainen oikeamielinen rakkaus, että hän ei heitä ketään helvettiin, ennen kuin antaa kaikille mahdollisuuden ratkaista taivaan ja helvetin väliltä.” Muroman mukaan tietoinen tahdon ratkaisu määrää ihmisen iäisen kohtalon. Tuomiopäivänä ihmiset tekevät tiliä tästä tahdon ratkaisusta.

Samalla Muroma pitäytyy hyvin johdonmukaisesti käsitykseen langenneen ihmisen sidotusta tahdosta. Ihmisen ainoa mahdollisuus on, että Jumala itse sanallaan ja hengellään vapauttaa ihmisen sidotun tahdon ja antaa ihmiselle vapaan ratkaisuvallan. Vain silloin ihminen voi valita taivaan ja helvetin väliltä. Tästä on kyse herätyksen etsikkoajassa. Etsikkoaikana ihmisellä on vapaa tahto ja vain silloin voidaan tehdä välttämätön ratkaisu, jotta Herra voisi uudestisyntymisen kautta tehdä ihmisestä uuden ihmisen. Lopulta tästä tahdonratkaisusta riippuu kaikki, niin kuin väitöskirjan otsikkokin sanoo. Muroma ajattelee, että jos tahtomme on etsikkoaikana Herraa vastaan, meiltä menee koko Jumalan armo.

Näin Haatajan mukaan Muroman evankelioimisen teologiassa on laukeamaton jännite Jumalan toiminnan ja ihmisen toiminnan välillä, ja Muroman teologiaan jää väistämättä tietty synergistinen piirre. Muroman teologiaa on tästä aiemminkin kritisoitu. Esimerkiksi piispa Jari Jolkkosen mukaan Muroman teologiassa on luterilaisesta näkökulmasta kaksi ongelmaa: sakramenttien

jääminen taka-alalle ja juuri kääntymisjulistukseen liittyvä synergismi.

Haataja näkikin väitöstilaisuudessa, että esimerkiksi viides herätyksiliike ei enää kaikkienensa edusta sitä teologiaa, mitä Muroma edusti. Haatajan mukaan esimerkiksi tämän päivän Suomen Raamattuopisto opettaa monessa kohtaa toisin kuin Muroma ja on sitoutunut nimenomaan luterilaiseen tunnustukseen eikä siihen, miten Muroma on ymmärtänyt asioita.

Haataja myönsi väitöstilaisuudessa Muroman dogmaattiset ongelmat, mutta oli sitä mieltä, että häneltä on syytä oppia niistä huolimatta. Muroman työ kantoi paljon hyvää ja kestäväää hedelmää. Parhaimmillaan Muroma julisti varsin kirkasta ja voimallista evankeliumia. Onko tänä päivänä enää vastaavaa herätyssaarnaa? On syytä kysyä, onko meillä yhtä kirkas työnäky?

TEKSTI JA KUVAT:
SANTERI MARJOKORPI

Syntyikö oikea oppi vasta 300-luvulla?

Perinteisesti on ajateltu, että kristinusko perustuu Jeesuksen opetukseen, jota apostolit sitten täydensivät. Myöhemmin syntyi harhaoppeja, jotka pyrkivät turmelemaan alkuperäisen uskon. Oikea oppi edelsi siis harhaoppeja.

Saksalainen teologi Walter Bauer (1877-1960) käänsi tämän ajatuksen ympäri väittämällä, että harhaopit edelsivät oikeaa oppia. Hänen mukaansa aluksi oli joukko erilaisia ristiriitaisia uskomuksia, jotka kaikki voisivat väittää olevansa kristillisiä. Oikeaoppinen kristillisyys voitti harhaopit vasta myöhemmin vuosisatoina ja alisti muut kristillisyyden muodot. Kolmannella ja neljännellä vuosisadalla tämä voitto viimeisteltiin keisarien valtapolitiikan avustuksella. Tästä ns. Bauer-Ehrman -teesistä on tullut usein vallitseva tapa ymmärtää varhaista kristinuskoa.

Rudolf Bultmann otti teesin keskeiseksi osaksi omaa UT:n teologiaansa ja sen jälkeen se on vaikuttanut sukupolven teologeja. Suomessa teesin omaksui lähes tyylipuhtaasti Heikki Räisänen pääteoksessaan *Mitä varhaiset kristityt uskoivat*.

Bart Ehrman teki teesistä suurelle yleisölle tunnetun kirjassaan *Lost Christianities*, jossa hän väittää, että myöhemmän oikeaoppisen kristillisyyden edustajat voittivat muut alkuperäiset kristinuskon muodot. Tämä voitto tapahtui konfliktien, poleemisten tutkielmien, henkilökohtaisten loukkausten, väärennösten ja toisten nimissä kirjoittamisen kautta.

Bauer-Ehrman -teesissä on kuitenkin monia ongelmia. Sen keskeiset johtopäätökset perustuvat oletuksiin ja hyvin rajalliseen todistusaineistoon. Bauer ei ota huomioon Uuden testamentin aineistoa, vaan käyttää lähteinään pääosin toisen vuosisadan materiaalia kuvatakseen ”varhaisinta kristinuskoa”. Näin Bauer tekee liian yksinkertaisen kuvauksen ensimmäisen vuosisadan tilanteesta ja ohittaa olemassa olevat opilliset standardit varhaisesta kirkosta kuten uskon säännön, joka määritteli, mitä varhaiset kristityt uskoivat. Uuden testamentin sisällä oleva näkökulmien monimuotoisuus ei kumoa pohjalla olevaa opillista yhtenäisyyttä. Lisäksi on olemassa historiallinen jatkumo

ensimmäisen vuosisatojen teologian ja myöhempien vuosisatojen oikeaoppisen teologian kanssa.

Toisaalta monet Bauerin teesin perustelut on todettu historiallisesti vääriksi. Esimerkiksi 100-luvulla vaikuttanutta gnostilaista harhaoppia, valentinolaisuutta tarkasteltaessa nähdään, että se sai alkunsa kristillisestä ortodoksiasta eikä mistään alkuperäisestä harhaopista. Myöskään Uuden testamentin materiaalin valossa Bauerin teesi ei näytä kestävänsä. Jo ensimmäisen vuosisadan lopulla on selvä ero harhaoppien ja oikean opetuksen välillä.

Bart Ehrman väittää, että toisella vuosisadalla oikeaoppinen kristillisyyden oli vielä pieni ja vähäinen merkitykseltään verrattuna lukemattomiin erilaisiin harhaoppeihin ja tapoihin ymmärtää kristinusko. Kuitenkin todistusaineiston valossa harhaopit olivat pienempi ja vähemmän levinnyt kuin kristillinen oikeaoppisuus.

Harhaopeista vain gnostilaisilla oli toisella vuosisadalla merkittävää vaikutusta ja se oli harhaoppisista levinnein. Gnostilaisuus ei kuitenkaan muodostanut omaa kirkkoaan, vaan se oli monimuotoinen synkretistinen liike, joka oli erilaisten toisiinsa liittymättömien näkökulmien ja koulukuntien yhteisnimitys. Samaan aikaan toisen vuosisadan kristillisyyden oli laajasti yhtenäistä ja esimerkiksi vuodesta 50 alkaen on tiedossa Paavalin perustamia oikeaoppisia seurakuntia, jotka toimivat yhteistyössä keskenään. Gnostilaisuus organisoitui huomattavasti myöhemmin kuin oikeaoppinen kristinusko. Kirjallista materiaalia ensimmäiseltä vuosisadalta siitä ei juurikaan ole ja se saa suurimman kannatuksensa

vasta toisen vuosisadan loppupuolella. Lähdemateriaali ei todista sen puolesta, että gnostilaisuus olisi varhaisempaa kuin kristillinen ortodoksia.

Oikeaoppisella kristinuskolla ei ollut varhaisina vuosisatoina voimakeinoja, joilla ajaa harhaoppiset marginaalin. Silti 300-luvulle tultaessa areiolaiskiistaan liittyvän opillisen selvittelyn yhteydessä ei puhuta gnostilaisista ollenkaan. Silloin gnostilaisuus oli niin merkitykseltönsä, että siitä ei kannattanut keskustella. Jos harhaopit olivat niin merkittäviä kuin Ehrman väittää ja jos oikea oppi oli ennen 300-lukua suhteellisen merkitykseltönsä, todennäköisyydet eivät puhu sen puolesta, että ortodoksia olisi pystynyt voittamaan gnostilaisuuden jo ennen 300-lukua. Niin kuitenkin kävi. Tästä voi päätellä, että toisen ja kolmannen vuosisadan gnostilaisuus ei ollut niin merkityksellistä ja laajalle levinnyttä kuin oikeaoppinen kristillisyyden.

Historiallinen todistusaineisto ei puolla varhaisen kristinuskon opillista sekavuutta ja harhaoppien merkittävää asemaa, vaan se on enemmänkin postmoderniin aikaan sopiva ajatus, joka sen vuoksi on saanut paljon kannattajia.

* * * * *

Kirjoitus perustuu Andreas J. Köstenbergerin ja Michael J. Krugerin kirjaan *The Heresy of Orthodoxy: How Contemporary Culture's Fascination with Diversity Has Reshaped Our Understanding of Early Christianity*.

TEKSTI: SANTERI MARJOKORPI
KUVA: © MARYD-STOCK.ADOBE.COM

STI:n kahvihuoneesta teologian fuksiksi

En oikeastaan koskaan suunnitellut vakavissani, että opiskelisin teologiaa yliopistossa. Kun valmistuin lukiosta 2016, hain Helsingin yliopistoon opiskelemaan tietojenkäsittelytiedettä, koska ajattelin, että se on helppoa ja kivaa, ja tiesin pääseväni kätevästi sisään papereilla.

Kun sitten aloitin syksyllä tietojenkäsittelytieteen opinnot, päädyin myös STI:lle kuuntelemaan luentoja mielenkiintoisista aiheista. Nyt kuluneiden opiskeluvuosien aikana olen luultavasti viettänyt enemmän aikaa STI:n tiloissa, joko luennoilla, kahvihuoneessa tai kirjastossa, kuin Kumpulan kampuksella, jossa tietojenkäsittelytieteen osasto toimii.

Viime keväänä, kun koronarajoitukset sotkivat asioiden normaalin järjestyksen (ja keskeyttivät myös ikävästi Karkun raamattukurssin, jonne jotenkin olin päätynyt sen sijaan, että olisin ollut Helsingissä edistämässä opintojani), tulin ajatelleeksi, että ehkä koronan ansiosta voisin päästä teologiseen helposti ilman, että pääsykokeita tarvitsisi ajatellakaan. Hain yhteyshaussa, sain paikan ja pitkän harkinnan jälkeen päätin ottaa sen vastaan.

Nyt sitten opiskelen myös teologiaa. Koronan vuoksi tänä syksynä ainoastaan eksegetiikan kurssilla on ollut mahdollisuus osallistua luennoille paikan päällä. Etäopiskelussa on tietysti haasteensa. Toisaalta mahdollisuus nukkua pidempään ja osallistua luennoille mukavasti kotisohvalla kahvia juoden ovat kyllä ihan mukaviakin asioita. Eksegetiikan kurssilla zoom-luen-

tojen chat on mahdollistanut kysymysten esittämisen matalalla kynnyksellä, mikä on ollut hyvä asia.

Uskon, että STI:llä ja muuten teologian ja Raamatun parissa viettämäni aika on antanut varsin hyvän pohjan teologian opiskeluun yliopistossa. Luulen, että jos teologian opinnot jossain vaiheessa saavat minut ahdistumaan, syynä on paljon todennäköisemmin esseen, oppimispäiväkirjan tai jonkin muun ikävän tehtävän tekeminen kuin hengellinen kriisi. Sitä en tiedä, mitä tulevaisuus vielä tuo tullessaan, mutta onneksi Jumala tietää ja hänen rakkauteensa ja huolenpitoonsa voi luottaa.

TEKSTI JA KUVA:
HANNES IHALAINEN, TEOLOGIAN
JA TIETOJENKÄSITTELYTIETEEN
OPISKELIJA

Jumala rohkaisee ja lohduttaa

Ylistetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä, armahtava Isä ja runsaan lohdutuksen Jumala! Hän rohkaisee meitä kaikissa ahdingoissamme, niin että me häneltä saamamme lohdutuksen voimalla jaksamme lohduttaa muita ahdingossa olevia. (2 Kor. 1: 3-4).

Ympäröivän yhteiskuntamme ja koko maailman tilanne ja kehitys huolestuttaa meitä kaikkia tavalla tai toisella. Sopeutuessamme uuteen normaaliin koronapandemian takia eteemme tulee jatkuvasti uusia kysymyksiä, joihin emme yksinkertaisesti tiedä vastausta. Se ahdistaa kaikkia. Toisia enemmän, toisia vähemmän.

Omassa toiminnassamme olemme huomanneet, että vaikka pandemiasta on seurannut hyviäkin asioita, niin kristittyjen aktiivisuudessa on tapahtunut eräänlaista jäätymistä. Juuri tämän vuoksi on tärkeää, ettemme unohda Jumalan sanasta nousevan rohkaisun ja lohdutuksen näkökulmaa, mistä alussa lainattu kohta olkoon esimerkkinä.

Paavali ylistää Taivaallista Isäämme runsaan lohdutuksen Jumalana! Kuinka helposti unohdamme tämän. Kaikkivaltias, kolmiyhteinen Jumalamme tietää ja näkee kaiken meidän elämässämme myös tänään. Vaikka meillä on paljon avoimia kysymyksiä, saamme jättää ne turvallisiin käsiin.

Jumalalta tulee myös rohkaisu. Paavali vielä alleviivaa: kaikissa ahdingoissam-

me. Mitään ei siis jää tämän ulkopuolelle. Olivatpa ne sitten sisäisiä tai ulkoisia ahdistuksia.

Meitä kutsutaankin juuri nyt tuomaan toivoa ihmisille. Tämä tapahtuu meidän kunkin kohdalla eri tavalla. Itseäni on puhutellut hiljattain iltalenkillä tapaamani nuorehko mies, joka kertoi kärsivänsä yksinäisyydestä. Sain rohkaista häntä kahdella tavalla: kutsumalla seurakuntaan ja lupauksella rukoilla hänen puolestaan.

Haluan sinuakin tänään muistuttaa tehtävästämme kristittyinä: Meidät on kutsuttu rohkaisemaan ja lohduttamaan ahdingossa olevia. Se on meille annettu mahdollisuus ja sille on nyt suuri kysyntä.

TEKSTI: JUKKA PAANANEN,
LÄHETYSJOHTAJA,
LÄHETYSHDISTYS RAUHAN
SANA

KUVA: KRISTIINA PAANANEN

STI:n syyskokous ke 25.11.2020 klo 16

**STI:n toimitilassa,
Kaisaniemenkatu 13 A 4. krs,
Helsinki**

Kokouksessa käsitellään säännöissä määrätyt asiat. Päätösvalta on jäsenjärjestöjen edustajilla, mutta tukijäsenet ovat tervetulleita. Käsiteltävinä ovat mm. vuoden 2021 toimintasuunnitelma ja talousarvio.

Mikäli olet tukijäsen ja haluat mukaan kokoukseen, niin pyydämme ilmoittamaan osallistumisestasi kokoukseen etukäteen STI:n toimistoon: kirsi.kuru@sti.fi tai 09 6689 550. Voit tulla mukaan myös Teams-etyhteydellä. Paikan päällä suosittelemme käyttämään maskia kokouksen aikana.

Pyyntö STI:n talouden puolesta

Koronan vuoksi emme ole saaneet yhtä paljon kolehtituloja kuin aiempina vuosina. Sen takia tämän vuoden tuloksemme oli syyskuun jälkeen 13 000 euroa tappiolla.

Jos pystyt rukoilemaan STI:n talouden puolesta ja tukemaan meitä taloudellisesti loppusyksyn aikana, olemme hyvin kiitollisia.

AVAA RAAMATTU PÄIVITTÄIN

Tilaa tueksi
raamatunlukuopas

HETKINEN

25 € kesto, 28 € vuosi (4 nroa + e-Hetkinen)
Sisältää lukuohjelman ja opetukset

Itselle ja
ystävälle!

Raamatunlukijain Liitto

www.rll.fi

tilaukset@rll.fi

p. 045 122 3664 (ma, ti, to klo 10–15)

PÄÄSIHTEERIN VIERAILUT / MARRASKUU

12.11. klo 18 Kansanlähetyksen 3k-opiskelijailta, Karjalankatu 2 A, Helsinki

18.11. klo 18 Evankelisten opiskelijoiden ilta Luther-kirkko, Helsinki

21.11. Kirjoitukset – Sisälle sanaan Raamattuopisto, Kauniainen

30.11. Opetusta kansanlähetysoopisto, Ryttylä

Osoite

Kaisaniemenkatu 13 A 4. kerros
00100 Helsinki

Sähköposti ja puhelin

sti@sti.fi, etunimi.sukunimi@sti.fi
09 668 9550

Kotisivu

www.sti.fi

Pankkitilit

Danske Bank:
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea:
FI66 1555 3000 1169 14, BIC: NDEAFIHH

Kokoaikaiset työntekijät

pääsihteeri Santeri Marjokorpi
sihteeri Kirsi Kuru

Aukiolo: lukukausien aikana klo 9–19. Korona-pandemian aikana kannattaa varmistaa aukiolo nettisivuiltamme.

Teologinen tutkimus- ja koulutuskeskus.
Luentotoimintaa, kirjasto ja lukusali sekä seurakuntavierailuja

Julkaisee IUSTITIA-nimistä teologista aikakauskirjaa. Tiedotuslehti KULMAKIVI lähetetään tukijäsenille kuusi kertaa vuodessa.

Hallituksen puheenjohtaja

SEKL:n lähetysohjohtaja Mika Tuovinen

Jäsenjärjestöt

Laestadianernas Fridsföreningars Förbund
Lähetisyhdistys Kylväjä
Lähetisyhdistys Rauhan Sana
Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys
Suomen Ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetys
Medialähetys Sanansaattajat
Suomen Ev.lut. Kansanlähetys
Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys
Suomen Raamattuopisto
Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland

Talous vapaaehtoisen kannatuksen varassa. Vuositukijäsenmaksu 40 euroa (opiskelijat 10 euroa, yhteisöt 100 euroa, ainaisjäsenyys 800 euroa). STI ottaa vastaan kirjalahjoituksia, avustuksia ja testamentteja.

Rahankeräyslupa RA/2018/904

Poliisihallituksen arpajaishallinto on myöntänyt STI:lle 9.10.2018 luvan koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta 1.1.2019–31.12.2020 järjestettävälle rahankeräykselle. Varat käytetään teologiseen ja pastoraaliseen koulutukseen, julistus- ja julkaisuutoimintaan, kirjastopalvelujen ylläpitämiseen sekä palkka- ja hallintokuluihin siltä osin kuin kulut palvelevat varsinaista yleishyödyllistä käyttötarkoitusta.

Taitto Kirsi Kuru

Painopaikka Kirjapaino Hermes Oy
ISSN-L 2243-0733, ISSN 2243-0733 (painettu)
ISSN 2243-0741 (verkkojulkaisu)

SUOMEN TEOLOGINEN
INSTITUUTTI
KAISANIEMENKATU 13 A
00100 HELSINKI

Posti Green

ETUKANSI: SINITIAINEN ©VICTOR
TYAKHT – STOCK.ADOBE.COM

TAKAKANSI: YKSIN LAITURILLA
©JENNY STURM – STOCK.ADOBE.COM

PALATKAA MINUN LUOKSENI, NIIN MINÄ PALAAN TEIDÄN LUOKSENNE, SANOO HERRA SEBAOT.
(SAK. 1:3)